

ת"פ 42810/12/15 - מדינת ישראל נגד יוסף חיים קלינרמן

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 42810-12-15 מדינת ישראל נ' קלינרמן
בפני כב' השופט אילן סלע

בעניין: מדינת ישראל

באמצעות משוטרת ישראל - שלוחת תביעות יהודה שי

נגד

יוסף חיים קלינרמן

ע"י ב"כ עו"ד עמית בר

המאשימה

הנאשם

הכרעת דין

כתב האישום ותשובת הנאשם

1. כנגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירה של התחזות כאדם אחר במטרה להונות, עבירה לפי סעיף 441 לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן: "החוק").
2. לפי המתואר בכתב האישום, ביום 11.03.14 אחר הצהריים נערכה על ידי מר תמיר דורני (להלן: "הבודק"), ביקורת שטח מטעם משרד החינוך במוסד התורני עמותת ברכת אלימלך במודיעין עילית (להלן: "המוסד").
3. בזמן הביקורת התייצב הנאשם בפני הבודק, כאשר הוא מציג עצמו כתלמיד המוסד בשם אברהם דוד קאופמן (להלן: "אברהם") ואף הציג בפניו את תעודת הזהות של אברהם במטרה להערים על הבודק.
4. הבודק חשד כי הנאשם מתחזה, היות והתמונה בתעודת הזהות, שהוצגה לו, הייתה שונה מחזותו של הנאשם. בתחילה הנאשם ניסה לשכנע כי הוא בעל התעודה שהוצגה, אך בהמשך, כאשר נשאל על ידי הבודק שאלות זיהוי בהתאם לפרטי התעודה, הנאשם לא ידע לענות עליהן. הבודק ביקש מהנאשם להזדהות בפניו אך הנאשם סירב ועזב את המקום בו נערכה הבדיקה. כעבור מספר דקות התייצב מנהל המוסד בפני הבודק ומסר שאין לו קשר לאירוע. מיד לאחר מכן נכנס הנאשם, התייצב בפני הבודק ומסר לו את פרטיו הנכונים. במועד האירוע אברהם היה מצוי בבני ברק ולא נכח במוסד.

5. הנאשם הודה בכתב אישום וטען להגנה מן הצדק בשל אכיפה בדרגת ראשונים.

6. ראשית, לא הוגש כתב אישום כנגד מי מהנהלת המוסד, אשר ללא ספק הייתה מעורבת בדרג כזה או אחר במעשה, שכן הם בעלי האינטרס.

7. שנית נטען כי בתיק אחר המתנהל בבית המשפט המחוזי בירושלים (ת"פ 19163-11-12), נדונה פרשה של קהילה חרדית ירושלמית, המכונה "קהילת המתמידים", שכנגד מנהלי עמותות שונות המשתייכות לקהילה הוגש כתב אישום, בו נטען כי הם הפעילו מערכת שלמה של זיוף תעודות זהות ושימוש בהן לצורך קבלת כספי תמיכה ממוסד החינוך (להלן: "תיק המתמידים"). בתיק המתמידים טענה ההגנה לאכיפה בדרגת ראשונים בשל הגשת כתב אישום כנגד המנהלים בלבד ולא כנגד כ-70 אברכים שהתחזו בנסיבות זהות ואף חמורות מאלו של הנאשם בהליך זה. בתגובה טענה שם המאשימה כי כתבי אישום לא הוגשו כנגד כ-70 האברכים משיקולי זמן ומשאבים הכרוכים בניהול הליך פלילי כנגדם ומשום שהנאשמים בתיק המתמידים נמצאו על ידה, כמעורבים מרכזיים בפרשה, שנמנו על המעגל הפנימי של הפעילות הפלילית והם אלה ששלטו וניהלו את הפעילות הפלילית ואף שלטו בכספים שהתקבלו. נטען, כי חטאו של הנאשם בהליך זה קטן בהרבה ממעשי האברכים בתיק המתמידים שכנגדם לא הוגש כתב אישום, ומשבחרה המאשימה שלא להעמידם לדין, אין מקום להפלות את הנאשם מולם.

8. בתגובה טענה המאשימה כי למאשימה שיקול דעת נרחב בהחלטתה את מי להעמיד לדין, ובהתאם לפסיקת בתי המשפט, החלטה שלא להעמיד לדין את כלל החשודים בפעילות פלילית כאכיפה חלקית, היא לגיטימית. במסגרת שיקול דעתה עליה לתת את הדעת גם למידת העניין הציבורי שיש בהעמדתם לדין של כלל הגורמים המעורבים בפעילות הפלילית, למגדול ועד קטן, אל מול החיסכון במשאבים, יעול ההליך וקבלת הכרעה שיפוטית מהירה. במסגרת שיקול דעתה זה, החליטה המאשימה שלא להגיש כתב אישום בתיק המתמידים ביחס לשותפים הפחות דומיננטיים, ואין הדבר מהווה אכיפה בדרגת ראשונים ביחס לנאשם בתיק זה. המאשימה הוסיפה כי בתיק דנן אין ראיות כנגד אחרים ובעת הכנת כתב האישום היא בחנה את מכלול הראיות והאינטרס הציבורי ללא משוא פנים ובתום לב. בנוסף טענה כי האינטרס הציבורי מחייב מלחמה בתופעה הפסולה של התחזות לאחר במטרה לזכות בתשלומים מאת המדינה, כפי שהיקפיה נלמדים מפרשת המתמידים, שממחישה את עוצמת האינטרס כאמור.

9. בתשובה טען ב"כ הנאשם, כי לא ניתן להשלים עם מצב בו נאשם שהודה וניתן להעמידו לדין, להרשיעו ולגזור את דינו במסגרת זמן קצרה בלי שהדבר יהווה מטרד גדול למערכת יש למצות עמו את הדין, ואילו שעה שמלאכת ההעמדה לדין היא קשה והדבר כרוך בטרחה מערכתית, תווית המאשימה לנאשם.

10. על אף שהנאשם הודה כאמור, נשמעו ראיות כדי לעמוד על נסיבות ביצוע העבירה לצורך השוואתם למעשי האברכים בתיק המתמידים שלא הוגש כנגדם כתב אישום, לשם ביסוס טענת האכיפה הדרגתית.

11. מעדותו של אברהם עלה כי הוא לא מכיר את הנאשם ולא ביקש ממנו להזדהות בשמו. תעודת הזהות שלו הייתה במוסד וכשהחלה הביקורת התקשרו אליו להגיע ולהתייצב לביקורת. הוא עשה דרכו לכיוון המוסד שם היה אמור

לקבל את תעודת הזהות שלו שהייתה במוסד מידי תלמיד אחר. הוא לא ידע כי הנאשם הזדהה בשמו.

12. הנאשם סיפר כי הוא הגיע למוסד בו למד בעבר הרחוק והבחין בבאלגן כתוצאה מביקורת שהתקיימה במקום. לפתע ניגש מישהו שהוא אינו זוכר את שמו ומי הוא, אך בוודאות לא היה מדובר במישהו מההנהלה, נתן לו בידו תעודת זהות ואמר לו ללכת ולהזדהות עמה. לדבריו, לא הציעו לו כסף או טובת הנאה והוא עשה זאת רק מתוך הערכה למוסד בו למד בעבר. הבודק ואדם נוסף שישב עמו החלו לשאול אותו שאלות, אז הוא הבין שהוא עשה מעשה בלתי חוקי, יצא החוצה, ולאחר שקלט את חומרת העניין, נכנס פנימה, הציג בפני הבודק את תעודת הזהות שלו והתנצל על מעשיו.

13. ב"כ הנאשם הצביע על חומר החקירה בתיק המתמידים ממנו ניתן ללמוד לפי טענתו כי בנקל היה ניתן לבסס הרשעה כלפי אותם כ-70 אברכים, בשים לב להודעותיהם שנמסרו במשטרה.

דין והכרעה

14. לאחר שנתתי דעתי לטענות הצדדים אני סבור כי דין הטענה להגנה מן הצדק להידחות. ואבהיר.

15. טענת הגנה מן הצדק, שטענת אכיפה בררנית הינה אחת מענפיה, קבועה כיום במסגרת סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982. סעיף זה קובע כי לנאשם תעמוד הגנה מקום בו "הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית". בפסק הדין בעניין **בורוביץ'** (ע"פ 4855/02 **מדינת ישראל נ' בורוביץ'**, פ"ד נט(6) 776 (2005), להלן: "**עניין בורוביץ'**"), שניתן עוד בטרם נחקק סעיף 149(10) האמור וההגנה מן הצדק הייתה יציר הפסיקה, נקבע כי מאחר ומדובר בתוצאה מרחיקת לכת, בית המשפט מחויב בהתייחסות זהירה במיוחד כאשר מועלית בפניו טענה מעין זו, וביטול הליך פלילי בשל הגנה מן הצדק ייעשה רק במקרים חריגים ביותר. השימוש בהגנה זו לביטול כתב האישום ייעשה במשורה. לא כל מעשה נפסד שעשו רשויות החקירה או המאשימה יצדיק את המסקנה שדין האישום להתבטל מטעמי הגנה מן הצדק (ראו: ע"פ 6328/12 **מדינת ישראל נ' פרץ** (פורסם בנבו, 10.9.13); ע"פ 4988/08 **פרחי נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 18.8.11)).

16. בעניין **בורוביץ'** גם נקבע כי על בית המשפט לבחון את קיומה של ההגנה בשלושה שלבים. האחד, זיהוי הפגמים שנפלו בהליך, ועמידה על עוצמתם במנותק משאלת אשמתו או חפותו של הנאשם. השני, מתן תשובה לשאלה אם קיום ההליך הפלילי חרף הפגמים, יפגע פגיעה קשה בתחושת הצדק וההגינות. השלישי, מתן תשובה לשאלה האם ניתן לרפא את הפגמים שנתגלו באמצעים מתונים ומידתיים ביותר מאשר ביטול כתב האישום. הלכות אלו חלות גם על ההגנה מן הצדק הקיימת כיום מכוח הדין (ע"פ 5124/08 **ג'אבר נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 4.7.11); ע"פ 5672/05 **טגר נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 21.10.07)).

17. בפסיקת בתי המשפט נקבע זה מכבר, כי נוכח המשאבים המוגבלים של הרשות, והעדר אפשרות מעשית לנהל חקירה בכל מקרה של חשד לביצועה של עבירה פלילית והגשת כתב אישום בכל מקרה בו נמצא כי קיים סיכוי סביר להרשעה, הרי שלא כל אכיפה חלקית היא אכיפה בררנית פסולה (ע"פ 6328/12 בעניין **פרץ**). בית המשפט ציין לא

פעם כי "יש לזכור כי לא כל הבחנה שבין העמדתו לדין של פלוני ובין אי-העמדתו לדין של אלמוני, יהא ענינם קרוב ככל שיהא, הינה הבחנה פסולה המהווה אכיפה בררנית. כך הדבר במקרים שבהם על-אף הדמיון שבין מעשיהם של שניים, קיים שוני אשר מצדיק התייחסות נבדלת בשאלת הגשתו של כתב אישום" (ע"פ 3667/13 ח'טיב נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 14.10.2014)). אכיפה בררנית פסולה היא אכיפה המבדילה בין בני-אדם דומים או בין מצבים דומים לשם השגת מטרה פסולה, או על יסוד שיקול זר או מתוך שרירות גרידא (בג"ץ 6396/96 זקין נ' ראש עיריית באר שבע, פ"ד נג(3) 305, 298 (1999)).

18. יש לזכור כי הכלל הוא, שלמאשימה, ככל רשות מנהלית, עומדת חזקת התקינות המנהלית, שלפיה היא מוחזקת כמי שפעלה כדין, כל עוד לא הוכח אחרת. על מנת להפריך חזקה זו, לא ניתן להעלות טענה לאכיפה בררנית כטענה בעלמא או בהעלאת סימני שאלה בלבד. על הטוען לה מוטלת החובה להניח תשתית עובדתית מתאימה כי בוצעה לכאורה הבחנה לא ראויה בין מי שנתונים הרלוונטיים שווים וכי הרשות הפעילה את סמכותה באכיפת החוק על יסוד שיקול זר או להשגת מטרה פסולה (ע"פ 8551/11 כהן סלכגי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 12.8.12); ע"ח (מחוזי- חי') 12713-04-14 אופנהיימר נ' המועצה האזורית מנשה (פורסם בנבו, 30.4.14); תפ"ח (מחוזי- חי') 22427-06-14 מדינת ישראל נ' בוחדנה (פורסם בנבו, 19.11.14)). דבר מעין זה לא הוכח במקרה זה, ולמעשה אף לא נטען לו.

19. מדרך הטבע, ככל שמדובר במספר עבריינים שנטלו חלק באותה פעילות עבריינית, יהיה קשה יותר להצדיק העמדה לדין של חלק מהעבריינים בלבד. שונה הדבר כאשר מדובר באירועים שונים שאין כל קשר ביניהם. העובדה שבמקרה מסוים, המאשימה משיקוליה הלגיטימיים בחרה שלא להעמיד לדין מי שחשודים בביצוע עבירה, אינה מונעת ממנה מלהגיש כתב אישום כנגד אלו שעברו על אותן הוראות חיקוק, או דומות להן, במקרה אחר, ואין לראות בכך אכיפה סלקטיבית. אדרבה, המאשימה מחויבת בהפעלת שיקול דעת בהפעלת סמכותה, ולבחון בכל מקרה ומקרה את מי להעמיד לדין ובגין איזו עבירה. במסגרת זו השיקול של סדרי עדיפויות באכיפה הוא שיקול לגיטימי, זאת בין היתר בשל מחסור אינהרנטי במשאבים אנושיים חומריים (בג"ץ 1161/06 תנועת "אנחנו על המפה" נ' שר הבטחון (פורסם בנבו, 14.10.17); ע"פ 6328/12 בעניין פרץ). כאשר במסגרת תיק מסוים הוחלט להתמקד בקבוצה המשמעותית יותר מאשר באלו שמעשיהם חמורים, אך חמורים פחות, מדובר בשיקול לגיטימי. הוא וודאי לא שיקול זר או שרירותי. הדבר נכון לא רק במקרה של עבירה המערבת המונים אלא גם כאשר מדובר במעורבים בודדים, שיש ביניהם הבחנה מהותית (ראו: ע"פ 6328/12 בעניין פרץ; ע"פ 7659/15 זיר הרוש נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 20.04.16); עניין בורוביץ', בעמ' 820; ע"פ 5672/05 בעניין טגר). אך טבעי וראוי כי רשויות אכיפה יקבעו לעצמן מדיניות באשר לסדרי העדיפויות באכיפת החוק ובהפעלת סמכויותיהן. אכיפה שכזו, בהתאם למדיניות ולהנחיות, הגם שהינה אכיפה חלקית, אינה אכיפה בררנית (בג"ץ 6396/96 בעניין זקין).

20. קבלת טענת ב"כ הנאשם משמעותה, כי מקום בו ערכה המאשימה אכיפה חלקית לגיטימית, ובחרה להעמיד לדין חלק מהמעורבים משיקולים לגיטימיים, לא תוכל יותר המאשימה להעמיד לדין אנשים בעבירות דומות ובנסיבות דומות לאותם שבמקרה אחר הוחלט שלא להעמידם לדין, נוכח שיקולי מערכת מוצדקים באותו מקרה. שכן, למעשה, טוען ב"כ הנאשם כי משעה שבתיק המתמידים, החליטה המאשימה שלא להעמיד לדין קבוצה של אנשים, על אף שהיה בידה די חומר להביא להרשעתם בקלות, לא ניתן יהיה יותר להעמיד לדין בעבירות שניתן היה להאשים את אותם אנשים, וודאי לא בעבירות קלות יותר. מסקנה שאינה מתקבלת על הדעת.

21. מעבר לצורך יצוין כי ספק גדול בעיני אם ניתן לקבוע כי אכן חומר החקירה בעניינים של אותם אנשים בפרשת תיק המתמידים היה מביא להרשעתם, וודאי לא ניתן לומר כי ניתן היה לעשות זאת בהליך קצר ומהיר. די להתבונן בהיקף הנטען של ניהול תיק המתמידים, הכולל 300 עדי תביעה מתוכם העידו הרוב המוחלט ובהיקף של מאות רבות של דיונים.

22. ויודגש. טענת אכיפה בררנית לא נועדה לאפשר לעבריינין לטעון "מדוע אני, והוא - לא". התוצאה של הטענה "מדוע אני והוא - לא", אינה במתן פטור לעבריינין כי אם בהנחיית הרשות לפעול לאכיפתו השוויונית של החוק, ככל שאי האכיפה אינה מוצדקת (עפ"א (מחוזי-מרכז) 7422-12-08 **שווט נ' עיריית פתח תקווה** (פורסם בנבו, 4.11.09) הטענה תעמוד לעבריינין רק מקום בו הוא יוכל להצביע על כך שהעובדה שהוא הועמד לדין ואחר - לא, נעוצה בשיקולים פסולים ומפלים.

23. במקרה זה, לא זו בלבד שלא ניתן לומר כי העמדתו לדין של הנאשם, לצד אי העמדתם לדין של חלק מהאנשים הקשורים לתיק המתמידים, אינה התנהגות שערורייתית ובלתי נסבלת המזעזעת את המצפון ופוגעת בחוש הצדק, כפי שנקבע בעניין **יפת** (ע"פ 2910/94 **יפת נ' מדינת ישראל**, פ"ד נ(2) 221 (1996); אלא שגם על פי המבחן המרוכך יותר שנקבע בעניין **בורוביץ'**, באשר למקרים בהם תחול ההגנה, די נהיר כי אין מדובר באחד מאותם מקרים חריגים, שניתן לומר לגביהם כי מדובר בפעולה שרירותית שיש בה כדי לפגוע באופן ממשי בתחושת הצדק וההגינות.

24. ומעל הכול יאמר, כי גם לו הייתה מוכחת הטענה לאכיפה בררנית (דבר שכאמור לא היה במקרה זה), אין די בהצבעה על מקרה אחד בו שגתה הרשות בו נמנעה מלהעמיד לדין את פלוני או קבוצת פלונית, ומנגד בחרה להעמיד לדין את אלמוני, כדי לסגור בפני המאשימה את הדלת להגשת כתבי אישום במקרים דומים (ע"פ 6328/12 בעניין **פרץ**). וודאי שלא מתאים למקרה זה הסעד הקיצוני של ביטול כתב האישום, סעד אשר, כאמור, שמור למקרים חריגים ביותר (ע"פ 7659/15 **בעניין זירר הרוש**; עניין **בורוביץ'**, בעמ' 820)

25. איני סבור אפוא, כי העמדתו לדין של הנאשם אלו מול אי העמדתם לדין של קבוצת האברכים במסגרת תיק המתמידים, עומדת בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית, וטענת הגנה זו נדחית.

26. באשר לטענה בדבר אפליית הנאשם אל מול הנהלת המוסד ואל מול אברהם, בעל תעודת הזהות. ב"כ הנאשם זנח טענתו זו בסיכומיו, ובצדק. לא הונחה תשתית ראיתית כלשהי שניתן היה לייחס את העבירה לאברהם, שלפי עדותו בפני לא זו בלבד שלא היה לו חלק במעשה המרמה, אלא שהוא היה בדרכו למוסד להזדהות בעצמו, ולא הונחה תשתית לקשר של הנהלת המוסד למעשה. מעדותו של הנאשם עצמו עלה כי מי שביקש ממנו לבצע את העבירה, לא היה קשור להנהלת המוסד. הראיות נגד הנאשם היו ברורות וחד משמעיות שכן הוא נתפס בכף, ועל כן גם לא ניתן לומר כי אכיפת החוק כנגדו ולא כלפי הנהלת המוסד או אברהם, עומדת בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית.

בשים לב לכל האמור, משהנאשם הודה במיוחס לו ומשנדחתה טענת ההגנה מן הצדק, אני מרשיע את הנאשם בעבירה שיוחסה לו בכתב האישום.

ניתנה היום, כ"ח אייר תשע"ח, 13 מאי 2018, במעמד המתייצבים.